VIÐMERKINGAR

SAMBAND
EIRIKUR LINDENSKOV
EIRIKUR@SOSIALURIN.FO
TLF 341800

Mannarættindini – eitt seksti ára minni

Tað eru í hesum døgum liðin seksti ár, síðan ST sáttmálin um mannarættindi var lýstur. Amnesty International, sum er heimsins samvitska, tá tað ræður um at verja mannarættindi, kemur nú við eini óvanligari áheitan á á heimsins stjórnarleiðarar. Amnesty vil hava stjórnarleiðarar at biðja um umbering fyri 60 ár við miseydnaðum mannarættindaarbeiði. Her er sostatt talan um eina tilvitaða provokatión, sum helst man hava til endamáls at fáa demokratiskar stjórnarleiðaar at rakna við og so at siga byrja umaftur við øllum, sum eitur stríð fyri beri mannarættindum.

Sagt verður í áheitanini hjá Amnesty, at politikararnir mugu enn einaferð vátta skyldu sína at lúka mannarættindasáttmálan hjá ST, sum framskygdir stjórnarleiðarar samtyktu í 1948. Mint verður á, at 60 ár seinni verða fólk framvegis pínd ella illa viðfarin í minst 81 londum, í minst 54 londum verða fólk órættvíst dømd og í minst 77 londum hava fólk ikki talifrælsi.
Amnesty felagsskapurin ger vart við, at her 60 ár eftir at mannarættindasáttmálin varð samtyktur, mugu heimsins stjórnarleiðarar taka leiðsluna í mannarættindaarbeiðinum. Aðalskrivarin í Amnesty, Irene Khan, sigur, at nú mugu stjórnirnar vísa sama framskygni og sama áræði, sum fekk ST at samtykkja mannarættindasáttmálan fyri 60 árum síðani. Hon nýtir høvið við framløguna av ársfrágreiðingini hjá felagskapinum at minná londini á skyldur teirra út frá mannarættindasáttmálanum.

Henda frágreiðing sigur í stuttum, at 2007 var merkt av fólksliga bardaganum fyri mannarættindum, ið t.d. fór fram millum munkar í Myanmar og advokatar í Pakistan. Men 2007 var eisini merkt av, at stjórnir í vesturheiminum vístu seg at vera máttleysar og trekar at taka sær av nøkrum av heimsins mest álvarsomu mannarættindakreppum. Ófriður og yvirgangur í Afrika, Miðeystri og Asia krevja, at farið verður til verka alt fyri eitt. Víst verður á loyniliga fangaflutningin, á Guantanamo og á truplu støðuna hjá pressuni og politisku andstøðuni í Ruslandi, eins og Kina verður mint á givnu lyfti í sambandi við OL í Beijing seinni ár. Amnesty International ávarar um, at størsta hóttanin móti mannarættindunum er fráveran av einari felags alheimsvisjión og einari alheimsleiðslu.

Amnesty vísir á, at 2008 umboðar ein søguligan møguleika fyri at fara nýggjar leiðir og vraka trongskygda politikkin, sum seinastu árini hevur gjørt heimin til eitt meira vandamikið og syndrað stað. Rene Khan mælir til, at tey stóru og ráðandi londini nú mugu vísa seg sum fyrimyndir og ganga á odda til tess at verja mannarættindini. Vit kunnu ikki annað enn taka undir við aðalskrivaranum og ynskja fyri heimin, at teir stjórnarleiðarar, sum hon vendi sær til fara at lurta og taka áheitanina til eftirtektar.

Sosialurin

Bláa orkan og SEV

JÓNAS JOHNSSON

Sund og firðir hava reina og støðuga orku – og nokk er til. Sjóvarføllini eru trúgv og umboða ævigheitsmaskinur frá Gudi. Hetta við vatnhjólinum, ið gjørdi nyttu longu í forntíðini, var nokk til at føða hugskotið: bláa orkan.

Monterið sum skótast vatnhjól á skip og flakar, og ankrið tey føst allar vegir – nakað sum oljuplattformar – og so fara hjól at mala av streymi. Við hóskandi nógvum adderað og gearað at snurra rætt, kunnu tey uttan iva generera ovmikið av ravmagni, og bíligari enn tað, ið ætlanir SEV´s í løtuni renna eftir smb. almenningsins kunnleika; nevniliga tað at bora fjøllini tunn og at tøma áirnar.

Tað er so líkatil fyrst at velja Vestmannasund. Og harnæst ein fjørð/sund afturat við góðum streymi, veðurgóðan við lítlari havaldu. Vit kunnu tá ið hetta er ment, fara at framleiða so nógv el okkum lystir. Bara SEV vildi komið skjótt í gongd, ja beinanveg, nú teir kortini leggja skip av høga oljuprísinum, so kundi SEV leiga okkurt til hesar fyrstu vatnmyllu royndir á streymasjógvi!

Tað við fallandi streyminum og kyrrindum hevur lítið uppá seg, um Vestmannasund er annað staðið til uppankring, tí kyrrindir sigast vera um 2 tímar forskotin í mun til aðrar firðir og sund í Føroyum.

Helst kann SEV eisini tvinnað verkætlanina við turbinur undir smærri vatngoymslum við áir, sum vatnmyllur supplera vatn uppí, til at javna framleiðsluna yvir 24 tímar. At fáa nokk av orku, skuldi ikki verði trupulleikin, tí tað er jú bara at hava nóg nógv og nóg stór vatnhjól.

Nú er uppskotið alment. Flóvisliga lætt, og tí helst ikki sæð á prenti. Nógv munnu hava hugsað tað. Hendan loysn skuldi verið nokkso trygg at umsita, ikki viðbrekin, fleksibul og og helst bílig í mun til potentiellar úrtøkur. Tað mugu royndir so vísa. Men vit mugu fáa fatur í hesa ríku orku, sum vit hyggja út á hvønn dag, og sum vit hava so nógv brúk fyri. Virkar verkætlanin væl, so kann hugskotið eisini nýtast nógva staðni út um allan heimin!

SEV eigir tí at dyrka hesar tankar av fleiri grundum, m.a. at tað helst verður nógv bíligari enn at gjøgnumbora fjøll, og er náttúru vinarligari loysn – og at fleiri síl fáa eitt gott lív lagað.

Hví rópa teir so hart nú um undirsjóvartunlar?

BJARNI DEBESS

Hví rópar henda sama forsamling og onnur “Føroyar á heimskortið”? Áttu vit ikki at havt skilamenn og kvinnur, sum við virðing og stoltleika, úteftir og inneftir og í røttum huga, fyrst royndu at fáa tær føroysku Føroyar á “føroyakortið”?

Eitt sindur um tunlar, mest um undirsjóvartunlar, um trygd og møguligar vandastøður á hesum farleiðum.

Um pengar eru til verkætlanir er eitt annað mál. Eg skal tó vísa á, at teir nationalu eru væl ávegis at fáa blokkin vekk, og tað uttan at seta nakað annað í staðin. Feskasta dømið um avleiðingarnar av hesum hoyrdu vit um nú ein dagin. Tað var um eina familju, sum við sjúka barni teirra mátti rykkja upp við rót í Føroya landi og flyta til Danmarkar, fyri at fáa hjálp/røkt til barnið, og so var tað m.a. júst hesi, sum blokkurin varð ætlaður til. Hetta er føroyski nationali stoltleikin, sum rópar “Føroyar á heimskortið”. Góðu tit. Arbeiði fyri at vit koma á tað “sømiliga og rætta Føroyakortið” fyrst!

At føroyskar familjur í dag – mai 2008 – sjálvar mugu rykkja upp við rót og flyta til Danmarkar, fyri at fáa hjálp til sjúkrarøkt, er ein grúvulig skomm, og hetta er ikki bara ein annar fjaldur máti at móttaka blokkin uppá. Mátin er ikki nýggjur! Sigast kann, at vit kunnu vera glað og stolt av at vera medognarar av danska landinum við ríkisborgararætti.

So var tað undirsjóvartunnilsfarleiðin. Tað eru helst bert tey fáu, sum gerast varin ella óra ilt, tá tey koyra niður í ein føroyskan undirsjóvartunnil og her skuldi heldur eingin grund verið til bangilsi um rætt var. Brúkarin er almenningurin og at farleiðin er í ordan skulu landsstýrisfólkini hava í hendi. Eg haldi at tað var fyrst í hesum ári (2008), at vit fingu at vita, at landsstýrið bert vildi geva eini 15% av tí tað annars kostar at viðlíkahalda tunlarnar. Misrøktin kemur at kosta mannalív av niðurfallandi gróti og øðrum illum. Hetta er aftur eitt gott dømi um manglandi pengar, sum blokkurin annars kundi hjálpt uppá.

Niðast liggja hesir tunlar 100 til 150 metrar undir havyvirflatuni. Tað gevur eitt atmosferiskt trýst á lekarnar uppá 10 – 15. Spurningur er so hvørjar ólukkur kunnu henda. Mær vitandi koyra fulllastaðir bilar við vandamiklum farmi har niðri eins væl og aðrastaðni. Til dømis stóru tangabilarnir við alskyns eldfimum í veskuformi, stórir bilar við dynamitti og spreingiperlum. Lætt er at ímynda sær ólukkuna sum henda kann. Hitin kann blíva nógvur og tá vilja niðurkoyringarnar virka sum skorsteinur uppá 100 til 150 metra hædd.

Hetta var eitt sindur um, um tað ringasta skuldi hent, og hetta vísir tað alneyðuga í at hava tunlarnar so stuttar sum gjørligt. Vit eiga tí fyrst at gera tunnil til Hest og so ein frá Hesti til Sands, soleiðis vil Hestoyggin virka sum lás og soleiðis kann ein til dømis spreingivanlukka í Sandstunlinum ikki breiða seg til Hesttunnilin.

Hartil kemur at hestfólk hava eins góðan rætt til ferðasamband sum sandoyingar.

Sosialurin

Sosialurin
Stovnaður: 1927
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller jan@sosialurin.fo
Blaðstjóri: Eirikur Lindenskov eirikur@sosialurin.fo
Redaktiónsleiðari: Kári Mikkelsen karim@sosialurin.fo

Marknaðardeild: lysing@sosialurin.fo
Marknaðarleiðari: Gudny Langgaard gudny@sosialurin.fo
Birgir Waag Høgnesen birgir@sosialurin.fo
Joan Abrahamsen joan@sosialurin.fo
Henrietta Hammer henrietta@sosialurin.fo

Blaðfólk:
Áki Bertholdsen aki@sosialurin.fo
Vilmund Jacobsen vilmund@sosialurin.fo
Snorri Brend snorri@sosialurin.fo
Magnus Gunnarsson maggi@sosialurin.fo
Rigmor Dam rigmor@sosialurin.fo
Rólant Waag Dam rolant@sosialurin.fo
Leo Poulsen leo@sosialurin.fo
Dorit Hansen dorit@sosialurin.fo
Eyðun Klakstein eydun@sosialurin.fo
Eydna Skaale eydnaskaale@sosialurin.fo
Anna V. Ellingsgaard anna@sosialurin.fo

Ítróttur:
Jákup Mørk jakup@sosialurin.fo
Niels Petersen niels@sosialurin.fo

Myndamenn:
Álvur Haraldsen alvur@sosialurin.fo
Jens Kristian Vang jensk@sosialurin.fo

Kykmyndir:
Alvin Ellebye Andersen alvin@sosialurin.fo

Sosialurin í Norðoyggjum:
Nólsoyar Pálsgøta 1, 700 Klaksvík
tel. 458686 fax 458687
e-post: klaksvik@sosialurin.fo

Sosialurin í Suðuroy:
tel. 375364 fax 375464
tel. 228814
e-post: aki@sosialurin.fo
e-post: dagfinn@sosialurin.fo

!!! Haldarar
sum ikki hava fingið blaðið, kunnu ringja til 341818 og boða frá, leygardag tó frá kl. 11.00-13.00

Uppseting/prent:
Uppseting: Sosialurin
Prent: Prentmiðstøðin
Útgevari:
Sp/f Sosialurin
Avgreiðsla:
Mán.-frí. 8-16
Tórsgøta 1, 100 Tórshavn
Tel. 341800, Fax 341801
Postadressa:
Postboks 76, 110 Tórshavn
E-mail:
post@sosialurin.fo
lysing@sosialurin.fo
lysingartorg@sosialurin.fo
varp@sosialurin.fo

Blaðið verður prentað mánadag-fríggjadag klokkan 13^{30}

Lýsingar

Freistir:	Tekstlýsingar	Størri lýsingar	Lýsingartorgið	Heilsanir
Mánadagsblaðið	Mán.kl. 10	Frí. kl. 15	Frí. kl. 12	Frí. kl. 12
Týsdagsblaðið	Týs. kl. 10	Mán. kl. 15	Mán. kl. 12	Mán. kl. 12
Mikudagsblaðið	Mik. kl. 10	Týs. kl. 15	Týs. kl. 12	Týs. kl. 12
Hósdagsblaðið	Hós. kl. 10	Mik. kl. 15	Mik. kl. 12	Mik. kl. 12
Fríggjadagsblaðið	Frí. kl. 09	Hós. kl. 15	Hós. kl. 12	Hós. kl. 12

Størri lýsingar, sum nógv arbeiði stendst av, mugu vera inni í góðari tíð og áðrenn ásettu freistir.
Framíhjápláss má umbiðjast í góðari tíð.

Stødd:
Ein heil síða í Sosialinum er 254 mm breið og 346 mm í hædd. Breiddin á einum teigi er 39 mm og rúmið millum teigarnar er 4 mm.

Innsent tilfar
Fult navn skal vera undir innsendum tilfari. Innsendar greinar, har blaðleiðslan ikki er kunnað um bústað og telefonnummar, verða ikki settar í blaðið.